

SCHWEITZER Gábor

tudományos főmunkatárs
MTA TK JTI
habilitált egyetemi docens
NKE ÁNTK

DOI: 10.15170/DIKE.2020.04.01.10

Adalékok Csekey István pécsi közjogi tanszékre kerülésének történetéhez

Additional Data on the History of István Csekey's Transfer to the Public Law Department in Pécs

István Csekey (1889–1963), professor of Hungarian public law, taught at the University of Pécs Faculty of Legal and Political Sciences from 1946 to 1951. The former professor of the University of Szeged was invited to Pécs after his predecessor, Kálmán Molnár was invited to the University of Budapest. A preparatory committee was set up to fill the vacancy at the Department of Public Law in Pécs. Professor Kálmán Molnár prepared a report for the committee. The unpublished report, which remained in Kálmán Molnár's file, is an important source, not only because it provides a complete overview of the current situation of the discipline of public law including the scientific works of István Csekey, but also highlights the professional criteria on which a department position was intended to be filled.

Keywords: *University of Pécs, Department of Public Law, vacancy of a department, report of the preparatory committee*

1. Kajtár István emlékére

Az alábbi forrásközléssel a fájdalmasan korán eltávozott *Kajtár István* professzor úr előtt szeretnék fejet hajtani. Jóllehet nem tartoztam a szoros értelemben vett tanítványok közé, műveiből mégis sokat meríthettem. Nagy haszonnal forgattam várostörténeti tanulmányait, különösen sokat tanultam a polgári kori magyar városigazgatás kérdéskörével foglalkozó, *Magyar városi önkormányzatok (1848–1918)* című kötetéből. Megtisztelő volt számomra, hogy professzor úr közreműködött a doktori, majd a habilitációs eljárásom során, miként nagy öröömre szolgált, hogy együtt rendezhettük sajtó alá *Molnár Kálmán* hátrahagyott írásait. Pécsi találkozásaink alkalmával a könyvekkel túlszűfolt tanszéki szobájában ülve idéztük fel a legendás pécsi közjogász professzor emlékét. A közzéteendő egyetem- és tudománytörténeti forrás szintén *Molnár Kálmán* hátrahagyott iratai között maradt fenn.

2. Csekey István pécsi közjogi tanszékre kerülése

Csekey István (1889–1963) a polgári jogtudomány és jogtörténet kiemelkedő képviselőjeként öt esztendőn keresztül oktatott a pécsi tudományegyetem jog- és államtudományi kara magyar közjogi – utóbb alkotmányjogi – tanszékén.¹ A korábban Szegeden, illetve helyettesként már Pécsen oktató professzor meghívására azt követően került sor, hogy elődje, *Molnár Kálmán* 1945 nyarán meghívást kapott a budapesti tudományegyetem jog- és államtudományi kara magyar közjogi tanszéke élére. *Csekey István* neve egyébként már 1924-ben felmerült az akkoriban *Polner Ödön* Szegedre távozásakor megüresedő közjog-politikai tanszék betöltésével összefüggésben. A jogi kar eredendően meghívás útján kívánta a tanszék betöltését. A tanszékre esélyes közjogászok felvonultatása során jellemezték *Csekey István* tudományos működését. Nagyra értékelték jogtörténeti munkáiban, különösen az 1917-ben megjelent *A magyar trónöröklési jog* című vaskos monográfiában „az adatok és források pazar gazdagságú felvonultatását”, valamint a gondolatok laikusokat is lebilincselő előadásmódját, ám arra is rámutattak, hogy művei a finoman kidolgozott jogtörténeti és jogbölcseleti részek ellenére „erősen publicisztikai jellegűek”.² A tanszékre akkor *Molnár Kálmán*³ meghívására tettek javaslatot, aki végül a kultuszminisztérium intervenciója nyomán pályázat útján került a magyar közjogi tanszék élére.

A *Molnár Kálmán* fővárosba távozásával megüresedő pécsi magyar közjogi tanszék betöltésének előkészítése céljából a kari ülés jelölőbizottságot állított fel.⁴ A kari ülés *Irk Albertet*, *Holub Józsefet*, *Krisztics Sándort*, *Molnár Kálmánt*, valamint a dékáni tisztséget betöltő *Óriás Nándort* delegálta a bizottság tagjai közé. Az 1946. február 5-én megalakult bizottság előadói tiszttét a tudományterület illetékeseként *Molnár Kálmán* töltötte be.

A *Molnár Kálmán* irathagyatékában megmaradt – alábbiakban közlendő – előadói jelentés⁵ egyetem- és tudománytörténeti szempontból egyaránt figyelemre méltó forrás, hiszen amellett, hogy szinte teljeskörű áttekintést nyújt egy tudományág aktuális helyzetéről, arra is rávilágít, hogy milyen szempontok alapján kívántak betölteni az egyetemi autonómia elvei alapján egy tanszékét. Egy üresedésben lévő tanszék a polgári korban a főhatóság – a vallás- és közoktatásügyi minisztérium – belátása alapján meghívás, vagy pályázat útján töltötték be. Az egyetemi autonómia eszméjét a meghívás fejezte ki, hiszen az egyetem döntésén múlt, hogy kit kívánt a tanszék élén látni, jóllehet a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak ebben az esetben is jóvá kellett hagynia a meghívás tényét. A főhatóság mozgásterét növelte ugyanakkor a pályázat kiírása. Bár a pályázat esetén megkívánt hármas jelölés az egyetem által preferált sorrendet jelentette, ez semmiképp sem kötötte meg a főhatóság kezét, hiszen a számára megfelelő pályázót nevezhette ki a tanszék élére.

Molnár Kálmán előadói jelentése a magyar közjog – alkotmányjog – tudományos művelőit négy csoportba sorolva mutatta be. Az első csoportba azok kerültek, akik a „jól végzett munka után” elérve az egyetemi tanári nyugdíjkorhatárt – azaz elérték 70. életévüket – kívül álltak a betöltendő

¹ *Csekey István* életéhez és működéséhez lásd RUSZOLY, Csekey István és a magyar alkotmány 37–46.; JUSZTINGER, Csekey István 23–35.; ÁDÁM, Csekey István professzor úrhoz fűződő emlékeimből 9–13.

² Pécsi Egyetemi Levéltár. VIII. 101. A Magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem (Pécs) iratai. Jog- és Államtudományi Kar iratai, Kari ülési jegyzőkönyvek. Az 1924. május 24-i VIII. rendes ülés jegyzőkönyve.

³ *Molnár Kálmánhoz* lásd SCHWEITZER, „A tisztességes jogtanár” Molnár Kálmán pályaképe, *passim*.

⁴ Pécsi Egyetemi Levéltár. VIII. 101. A Magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem (Pécs) iratai. Jog- és Államtudományi Kar iratai, Kari ülési jegyzőkönyvek. Az 1945. december 22-i V. rendkívüli ülés jegyzőkönyve.

⁵ MTA Könyvtára Kézirattára, Ms 2413/54.

tanszék szempontjából számba vehetők körén. Ehhez a csoporthoz tartozott *Polner Ödön*⁶ (1865–1961), a pozsonyi, majd szegedi tudományegyetem professzora, *Balogh Artúr*⁷ (1866–1951), a kolozsvári tudományegyetem professzora, *Barabási Kun József*⁸ (1875–1945/6), a debreceni tudományegyetem professzora, valamint *Eöttervényi (Nagy) Olivér* (1871–1945), az egykori kassai királyi jogakadémia professzora.

A korabeli állapotokat jellemezheti, hogy még nem jutott el Pécsre *Eöttervényi (Nagy) Olivér* elmúlt esztendőben bekövetkezett halálának a híre. Barabási Kun József kapcsán pedig arra érdemes emlékeztetni, hogy 1938-ban – jóval a 70. életév betöltése előtt – saját elhatározása folytán vált meg a közjogi katedrától és hagyott fel az egyetemi oktatással.

A második csoportba *Molnár Kálmán* azokat a nyugdíjkorhatárt el nem ért közjogászokat sorolta, akik a közjogi tanszék betöltésével kapcsolatban – miként fogalmazott – egyéb okok miatt nem kerülhettek számításba. Ehhez a csoporthoz *Tomcsányi Móric* (1878–1951), *Egyed István*⁹ (1886–1966), *Kaas Albert* (1885–1961), valamint *Zsedényi Béla*¹⁰ (1894–1955) tartoztak. De vajon mit fedhetett a felsorolt professzorok esetében az „*egyéb okok*” kifejezés?

Tomcsányi Móricot, a budapesti tudományegyetem professzorát 1945-ben helyezték korábbi politikai szerepvállalásai miatt – 1928 és 1944 között a felsőház tagja volt – az igazolóbizottság döntésének következményeként nyugállományba.¹¹ A II. világháborút követően az egyetemeken is felállított igazolóbizottságoknak az volt a feladata, hogy a 15/1945 ME sz. rendelet alapján kiderítse és minősítse az eljárás alá vont személyek 1939. szeptember elseje utáni politikai magatartását, és amennyiben a vizsgálat a „*magyar nép érdekeinek a megsértését*” bizonyítottan látta, meghozza az esetleges szankciókat. *Tomcsányi* professzor esetében a nyugállományba helyezés jelentette a hátrányos jogkövetkezményt. *Molnár Kálmán* viszont éppen a nyugdíjazása miatt megüresedett magyar közjogi tanszékre kapott meghívást. *Tomcsányi Móricnak* tehát semmiféle esélye sem lehetett a pécsi közjogi tanszék betöltésére.

Zsedényi Béla, a miskolci evangélikus jogakadémia professzora minden bizonnyal aktuális közéleti kötelezettségei miatt maradt számításon kívül: 1944/1945-ben az Ideiglenes Nemzetgyűlés elnöki tisztét, majd a Nemzeti Főtanács elnöki tisztét töltötte be, azt követően pedig nemzetgyűlési képviselőként működött. *Zsedényi Béla* pécsi egyetemi kötődéseit jelzi ugyanakkor, hogy – amint erre egyébként az előadói jelentés is hivatkozott – 1928-ban a jogi fakultáson habilitált – igaz, nem a magyar közjog, hanem a politika tárgyköréből –, utóbb ugyanott kapott egyetemi nyilvános rendkívüli tanári címet is. A habilitációs eljárás során *Molnár Kálmán* készítette az egyik, *Krisztics Sándor* pedig a másik bírálói jelentést. *Molnár Kálmán* kiemelte, hogy *Zsedényi Béla* irodalmi munkásságának kettős – közjogi és politikai – természetére tekintettel a jelöltet egyaránt alkalmasnak tartja arra, hogy akár magyar közjogból, akár pedig politikából szerezzék meg az magántanári képesítést. A bírálat hangsúlyozta *Zsedényi Béla* „*tősgyökeres magyar gondolkodását*”, egyúttal

⁶ *Polner Ödön*höz lásd TAKÁCS, Polner Ödön és a közjogi dogmatizmus 53–79.

⁷ *Balogh Artúr*höz lásd FÁBIÁN, Bevezetés 5–58.

⁸ *Barabási Kun József*hez lásd VARGA – P. SZABÓ, Barabási Kun József 319–342.; továbbá KOVÁCS, Kun József 211–220.

⁹ *Egyed István*höz lásd KOI, Egyed István élete és munkái 1–13.

¹⁰ *Zsedényi Béla*höz lásd STIPTA, Zsedényi Béla alkotmányjogi nézetei 17–23.

¹¹ ELTE Levéltár 7. a. 1. Állam- és Jogtudományi Kar. A Kari Tanács jegyzőkönyvei. 44. kötet. Az 1945. augusztus 1-i VIII. rendes ülés jegyzőkönyve. (910/1945-46. d. sz.).

arra is rámutatott, hogy nemcsak tudományos felkészültsége, hanem „*lelki adottsága*” is megvan ahhoz, hogy magyar közjoggal foglalkozzon.¹² A kedvező bírálati jelentések alapján a magántanári kollokvium letételét követően a kari ülés *Zsedényi Bélát* 1928. június 25-án politikából, nem pedig magyar közjogból, egyetemi magántanárrá nyilvánította.¹³

A pécsi közjogi tanszék betöltésének idején *Egyed István* és *Kaas Albert* egyaránt a Műegyetem Közgazdaságtudományi Kara professzoraként oktattak, így vélhetően egyikük sem hagyta volna ott a fővárosi tanszéket a pécsi katedra kedvéért.

A harmadik csoportba az előadói jelentés azokat sorolta, akik a pécsi egyetemmel régóta szoros kapcsolatban álltak: a már korábban is említett *Polner Ödön* és *Zsedényi Béla* mellett *Bölny József* (1903–1990), fővárosi ügyvéd, a pécsi egyetem magántanára, valamint *Csekey István*, a szegedi tudományegyetem professzora tartoztak ehhez a csoporthoz. Részletes jellemzést is az utóbbiak kaptak.

A tekintélyes közjogi munkássággal rendelkező *Bölny József* habilitációs eljárása idején a tudományos működés értékelésére a pécsi jogi kar *Faluhelyi Ferencet* és *Molnár Kálmánt* kérte fel.¹⁴ *Bölny József* tudományos érdeklődésének középpontjában a kormányzói jogkör, valamint a mentelmi jog intézményének az elemzése állt. *Molnár Kálmán* bírálati jelentése arra mutatott rá, hogy a széleskörű szakirodalmi ismeretekkel, éber kritikai szellemmel, illetve gondolatközlői és írói készséggel rendelkező jelölt dolgozatai a magyar közjogot átfogó ismeretekről, valamint alapos alkotmánytörténeti és államtudományi felkészültségről tanúskodnak. Mindezek kétségtelenné teszik, hogy *Bölny József* képes a közjogtudomány művelésére és továbbfejlesztésére, csak engedjen magának időt arra, hogy tanulmányait – tartalmi és alaki értelemben – kiérlelje.¹⁵ A bírálati jelentések alapján a kari ülés a magántanári kollokvium letétele után *Bölny Józsefet* egyetemi magántanárrá minősítette.¹⁶ Évekkel később – *Zsedényi Bélához* hasonlóan – *Bölny Józsefet* is egyetemi nyilvános rendkívüli tanári címmel ruházta fel a pécsi jogi kar. Noha *Molnár Kálmán* 1946-os előadói jelentése igen elismerően értékelte *Bölny József* tudományos működését, érzékelhetően nem számolt vele a pécsi tanszékbetöltés során. „*Bölny Józsefnek tudományos kvalitásai, nagy munkabírása és szorgalma kétségkívül előkelő helyet biztosítanak közjogásaink sorában s mind a közjogtudomány, mind az egyetemi oktatás érdeke kívánatosabb teszi, hogy ez az élte delén levő tudásunk egyetemi tanszékehez jusson. Tekintettel arra, hogy jelenleg több közjogi tanszék van üresedésben, erősen remélhetjük, hogy ez meg is fog történni.*”

Molnár Kálmán 1946-os előadói jelentése a legrészletesebben *Csekey Istvánt* mutatta be. „*Vaskos kötet kellene ahhoz, hogy az ő rendkívül széleskörű tudományos munkásságát ismertessük és megfelelően méltassuk.*” *Csekey* professzor neve nemcsak az ország határain belül, hanem a közjogtudomány európai művelői előtt is „*általában igen előnyösen közismert*”. Külföldi tudományos és oktatói működése

¹² Jelentése Dr. Molnár Kálmán egyetemi ny. r. tanárnak Dr. Zsedényi Béla habilitacionális kérelme tárgyában Pécs, 1928. május 24. 9-10. Becsatolva az 1928. június 21-i X. rendes ülése jegyzőkönyvéhez.

¹³ Pécsi Egyetemi Levéltár. VIII. 101. A Magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem (Pécs) iratai. Jog- és Államtudományi Kar iratai, Kari ülési jegyzőkönyvek. Az 1928. június 25-i XI. rendes ülés jegyzőkönyve.

¹⁴ Pécsi Egyetemi Levéltár. VIII. 101. A Magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem (Pécs) iratai. Jog- és Államtudományi Kar iratai, Kari ülési jegyzőkönyvek. Az 1937. április 22-i VIII. rendes ülés jegyzőkönyve.

¹⁵ Véleményes jelentése Dr. Molnár Kálmán egyetemi ny. r. tanárnak a magyar közjogból magántanári képesítést kérő Bölny József Dr. ügyvéd irodalmi munkásságáról. Pécs, 1937. december 8. 10-11. Becsatolva a tanári kar 1938. június 21-i X. rendes ülése jegyzőkönyvéhez.

¹⁶ Pécsi Egyetemi Levéltár. VIII. 101. A Magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem (Pécs) iratai. Jog- és Államtudományi Kar iratai, Kari ülési jegyzőkönyvek. Az 1938. június 21-i X. rendes ülés jegyzőkönyve.

sem szakította el „attól a magyar talajtól, amelybe mélyen ásta gyökereit”. Európai látóköre és tudományos tájékozottsága pedig csak eszköz volt a számára, hogy a magyar nemzet közjogi gondolatvilágának tolmácsaként szerezzen megbecsülést „a magyarság közjogi géniuszának”. Ebből az előzékeny bemutatásból már sejthető volt, hogy *Csekey István* lesz a tanszék betöltésére legalkalmasabbnak tartott jelölt. Az előadói jelentés arra is utalt, hogy 1927-ben az akkoriban az észtsországi Dorpat (Tartu) egyetemén oktató *Csekey István* is pályázott a pécsi közigazgatási és pénzügyi jogi tanszékre, csak hogy a nálánál jóval idősebb, bár tudományos teljesítményben mögötte messze elmaradó *Dambrowszky Imrét*¹⁷, az egri érseki jogakadémia professzorát, valamint az egri Főszékesegyház címzetes apátját, tiszteletbeli kanonokot nevezték ki a tanszék élére. Az 1927-es pécsi pályázat idején *Csekey István* úgy tűnik, reálisan mérte fel a tanszékre kerülés esélyeit. *Szeksfű Gyulához* intézett levelében írt arról, hogy noha értesülései szerint első helyre fogják rangsorolni a pályázatát, vallása – *Csekey* professzor református papi családból származott – „nem a legjobb ajánlólevél Pécsre”. Ezt a jelek szerint még az sem ellensúlyozhatta, hogy *Horthy Miklós* kormányzó – miként fogalmazott – „igen jó emberem és melegen érdeklődik ügyem iránt, de soha sem tudja az ember, hogy milyen más befolyás érvényesül.”¹⁸

A közjogászok negyedik csoportjához *Molnár Kálmán* azokat sorolta, „akik vagy csak mellékesen, alkalomszerűen és nagy időközökben” jelentkeztek közjogi dolgozataikkal, vagy pedig a komoly ígéretet jelentő fiatalabb közjogász-nemzedékhez tartoznak. Ebben a kategóriában *Tibanyi Lajos* (1884–1944/1945), *Thewrenk-Pallaghy Attila* (1901–1989), valamint a fiatalabbak közül *Goltner Dénes* (1905–1962), *Mikó Imre* (1911–1977) és *Feketekúty (Mankovics) László* (1914–2000) kapott rövid bemutatást, illetve jellemzést.

Úgy tűnik, az sem volt még ismeretes, hogy a korábban fővárosi ügyvédként, egyúttal Pest vármegye tiszteletbeli tisztii főügyészeként működő *Tibanyi Lajos* a II. világháború időszakában a holokauszt áldozatává vált.¹⁹ A jogi és társadalomtudományi folyóiratokban rendszeresen publikáló *Tibanyi* tudományos ambícióira utal, hogy 1916-ban a budapesti jogi karon benyújtotta a magyar közjog témakörében az egyetemi magántanári képesítés iránti kérelmét, amely megfelelt ugyan a formai követelményeknek, de a kérelmet többségi szavazattal elutasították, így a tudományos működés érdemi bírálatára már sor sem kerülhetett.²⁰ Hosszú évekkel később *Tibanyi Lajos* is benyújtotta pályázatát a *Király János* nyugalomba vonulása miatt a budapesti jogi karon megüresedő alkotmány- és jogtörténeti tanszékre. Sok esélye azonban nem lehetett, hiszen a többi pályázóval szemben nem rendelkezett egyetemi magántanári képesítéssel. A tanszék élére amúgy pedig *Kleblsberg Kunó* kultuszminiszter támogatottját, *Eckhart Ferencet* nevezték ki.²¹

A közjog területén széles körben publikáló, minisztériumi tisztviselőként dolgozó *Thewrenk-Pallaghy Attila* 1932-ben szerezte meg az egyetemi magántanári címet a budapesti tudományegyetem közgazdasági karán.²² A szegedi tudományegyetemen 1938-ban a választási bíráskodás

¹⁷ *Dambrowszky Imréhez* lásd IVANCSICS, Közigazgatási Jogi Tanszék 157–158.

¹⁸ *Csekey István* levele *Szeksfű Gyulának*, Tartu, 1927. november 13. OSZK Kézirattár. Fond 7. Magyar Szemle Társaság, 299/1.

¹⁹ *Tibanyi Lajos* életrajzát lásd SZILÁGYI-WINDT, Az újpesti zsidóság története 314.

²⁰ ELTE Levéltár 7. a. 1. Állam- és Jogtudományi Kar. A Kari Tanács jegyzőkönyvei. 16. kötet. Az 1916. június 19-i VIII. folytatolagos rendes ülés jegyzőkönyve.

²¹ SCHWEITZER, „A katedra ügye nem áll rosszul” 205–222.

²² *Thewrenk-Pallaghy Attila* a magyar közjogon belül a „Magyar közjog fejlődése a XIX. században” tárgykörben kapott magántanári képesítést.

témakörében habilitáló, akkoriban ügyészként tevékenykedő *Goltner Dénes* 1946-ban a budapesti ítélőtábla bírájaként működött.

Az előadói jelentés által a negyedik csoportban felsoroltak közül ketten akkoriban nem is éltek Magyarországon. A *Tomcsányi Móric* tanítványi köréhez tartozó *Feketekúty (Mankovics) László*²³ 1944 március eleje óta Svájcban tartózkodott – csak a rendszerváltást követően látogatott vissza Magyarországra –, a korábban az erdélyi tudományos- és közéletben egyaránt aktív *Mikó Imrét* viszont a Kolozsvárra bevonuló Vörös Hadsereg többedmagával együtt 1944. október 13-án elhurcolta: csak négy év elteltével szabadult ki a fogságból.²⁴ Valószínű, hogy ez sem volt ismeretes akkoriban Pécsen.

A közjogi „seregszemle” után az előadói jelentés a legesélyesebb jelölt, *Csekey István* magyar közjogi tanszékre történő meghívását javasolta. Noha *Molnár Kálmán* jelentése már 1946. február 10-én elkészült, a jelölőbizottság csak július 4-én ülésezett. Miután a jelölőbizottság elfogadta *Molnár* professzor javaslatát, az 1946. július 6-i kari ülés már napirendre is tűzhetette a magyar közjogi tanszék betöltésének a kérdését. A kandidáló bizottság jelentése alapján a kari ülés egyhangúan *Csekey István* meghívását javasolta a magyar közjogi tanszék élére.²⁵ *Csekey* professzor utóbb 1946 novembere és 1951 októbere között oktatott a közjogi, majd alkotmányjogi tanszék élén. Idő előtti nyugállományba helyezésével a polgári kori közjog-, illetve alkotmányjog-tudomány egyik utolsó, nemzetközileg is elismert képviselője kényszerült távozni az egyetemi katedráról.

3. *Molnár Kálmán* előadói jelentése

„Tekintetes Közjogi Bizottság!

A magyar közjogi tanszék betöltésének előkészítése céljából kiküldött kari bizottság 1946. február 5-i megítései megbízása alapján véleményes jelentésemet, illetőleg javaslatomat a következőkben terjesztem elő.

Első feladatunk seregszemlét tartani a magyar közjog tudományos művelői között, hogy javaslatunk mindama szempontok figyelembevételével készülhessen el, amelyeknek gondos mérlegelése kari előterjesztésünket olyképpen támasztja alá, hogy a határozatunk minden tárgyilagos kritikával szemben helytállóan s ezért a vallás- és közoktatásügyi minisztérium részéről is joggal számíthasson elismerésre.

A magyar közjog az a tudományszak, amelynek irányában a magyar lélek olyan erősen reagál, hogy szinte közhellyé vált nálunk a közjogi szempontok túltengéséről beszélni. Ámde véleményünk szerint egészen helytelenül, mert a közjogi szempontok mélységes átélése volt mindig az az alap, amelyen állami függetlenségünk ezer éven át, a viszonyok páratlan mostohaasága mellett is, a lehetőség határain belül érvényesülni tudott, s a nemzeti életosztón által felfokozott eme nagyfokú

²³ *Feketekúty László* a budapesti jogi karon 1942-ben szerezte meg az egyetemi magántanéri képesítést a magyar közjog *Alkotmányjogi főszervek* témaköréből. Életútjához lásd *Requiescant in pace* 380–381.

²⁴ *Mikó Imre* elhurcolásához lásd *BOTTOMI, Népszolgálat, túlélés, kollaboráció* 188.

²⁵ Pécsi Egyetemi Levéltár. VIII. 101. A Magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem (Pécs) iratai. Jog- és Államtudományi Kar iratai, Kari ülési jegyzőkönyvek. Az 1946. július 6-i VIII. rendes ülés jegyzőkönyve.

érdeklődés mesterséges visszazólitásával elveszítenénk önálló nemzeti életre való minden kilátásunkat. Ahol ugyanis idegen ideológiák kiölik vagy háttérbe szorítják a nemzeti génuszt, ott sem indokoltága, sem lehetősége nincs az önálló nemzeti létnek. A közelmúlt szomorú korszak lelkünkötől idegen nemzetiszocialista irányzatának ránk erőszakolt nyomasztó és pusztító befolyása eléggé megmutatta, milyen végzetes következményekkel jár a nemzeti génusz szavának fokozatos letompítása, illetőleg elnémítása. Ezért nemzeti életérdekből folyó hazafias kötelességünk nyomatékosan rámutatni arra, hogy a magyar közjogtudomány munkásainak milyen érdemes csoportja áll őrt a nemzeti szellemnek ez irányú jelentős megnyilvánulása terén.

Közjogi tanszékünk betöltésének nézőpontjából kiindulva élő jogászainkat négy nagy csoportba sorozva vesszük szemügyre.

I. Az első főcsoportba azokat soroljuk, akik jól végezt munká után *már elérték az egyetemi tanári korhatárt* s így kívül állnak a betöltendő tanszék szempontjából számbavehető körén. Mégis a magyar közjogtudomány mezőnyén seregszemlét tartva, legalább is a neveiket kell illő tisztelettel fölemlítenünk. Ezek a következők:

1. POLNER ÖDÖN, a szegedi egyetem nyug. ny. r. tanára, a M. Tud. Akadémia t. tagja, akiről különben az alábbi III. főcsoportban fogunk tüzetesen megemlékezni.
2. BALOGH ARTÚR kolozsvári nyug. ny. r. tanár, a M. Tud. Akadémia I. tagja.
3. Barabási KUN JÓZSEF, a debreceni egyetem nyug. ny. r. tanára.
4. EÖTTEVÉNYI OLIVÉR egyetemi m. tanár, a kassai jogakadémia nyug. ny. r. tanára, volt főispán, a Magyar Külügyi társaság ügyvezető elnöke.

II. A második főcsoportba az egyetemi tanári korhatárt még el nem ért azokat a jogászokat soroljuk, akik egyetemük tanszékével kapcsolatban *egyéb okokból nem vehetők kombinációba*. Ide tartoznak:

1. TOMCSÁNYI MÓRIC, a Pázmány-egyetem közjogi tanszékének volt ordináriusa, a M. Tud. Akadémia r. tagja, aki a nyugdíjba vonulása következtében vált ki a sorból.
2. EGYED ISTVÁN, a József nádor műszaki és közgazdaságtudományi a közgazgatási jog ny. r. tanára, akinek széles horizontú közjogi munkássága e tudományok körében is előkelő helyet biztosít. Tudományos portréja az általam készített abban a tagajánlásban is rendelkezésre áll a 'Tekintetes Bizottságnak, amely tagajánlás alapján a Szent István-Akadémia őt 1938-ban r. tagjává választotta. Azóta főképpen *A mi alkotmányunk* címmel 1943-ban megjelent (373 l.) összefoglaló munkája mutatja a magyar közjog egész területét átfogó érdeklődési körét. Külön megemlékezést igényel *Országgyűlési összeférhetlenség* (Bp. 1937, 344 l.) című nagyszabású munkája. Megüresedett közjogi tanszékünk szempontjából azért nem számolhatunk vele, mert sokirányú érdemes munkássága őt egyetemi tanszékén túl is a fővároshoz köti.
3. Ugyanilyen szempontokból tekinthetünk el báró KAAS ALBERT személyétől, aki a műegyetemen a magyar közjog és az összehasonlító közjog ny. r. tanára.
4. Ide sorozandó még ZSEDÉNYI BÉLA is, a politika c. rk. tanára a pécsi egyetemen, akiről az alábbi III. főcsoportban fogunk tüzetesebben megemlékezni. Tanszékünk betöltése szempontjából

azonban ő is kívül esik a mérlegelendők körén, mert életviszonyai a fővároshoz kötik, s egyetemünk csak magántanári előadásai révén számíthat további munkásságára.

III. A harmadik főcsoportba azokat a közjogászaikat sorozzuk, akik *egyetemünkkel már régóta szoros kapcsolatban vannak, s akik ezért részünkről elsősorban veendők figyelembe*. Ezek a következők:

1. A teljesség kedvéért e csoportban még egyszer visszatérünk POLNER ÖDÖN-höz, közjogászaink érdemes nesztorához, aki a szegedi egyetemre történt kineveztetése előtt pozsonyi egyetemünknek volt nagynevű tanára, s akivel szemben egyetemünk tanárai nagyrabecsülésüket már akkor tanúsították, amikor őt 1915-ben a jog- és államtudományi kar dékánjává, 1918-ban pedig az Erzsébet-egyetem rektorává megválasztották. Most, amikor az ő egykori tanszékének keresünk méltó utódot, tisztelettel és szeretettel említjük meg az ő nevét, azzal a hő óhajjal, hogy az utód is olyan értéke legyen egyetemünknek, amilyen maradandó értékünk gyanánt Polner Ödön nevét számontartjuk.

2. Ugyancsak szoros kapcsolat fűzi karunkhoz ZSEDÉNYI BÉLÁT egyetemünk c. rk. tanárát, a miskolci jogakadémia egykori közjog-politika professzorát. Őt ugyan karunk 1928-ban a politika magántanárává képesítette, de egyik bírálója már akkor rámutatott arra, hogy Zsedényi tudományos munkásságának nagyobbik része a magyar közjog tárgykörébe vág, másik bírálója pedig akkor hangoztatta ezt, amikor karunk teljes egyhangúsággal szavazta meg azt az előterjesztést, amelynek alapján Zsedényi Béla 1942-ben az egyetemi rk. tanári címet megkapta.

Zsedényi Béla azóta nemcsak irodalmi téren művelte a magyar közjogot, de elsőrendű tényezőjévé lett a magyar alkotmányjog gyakorlati továbbfejlesztésének is. Az ideiglenes nemzetgyűlés 1944. december 20-án közfelkiáltással elnökévé választotta. Csaknem egy éven át viselte Zsedényi Béla - páratlanul nehéz viszonyok között - ezt a díszes méltóságot, a nemzet első közjogi méltóságát, amely a rendkívüli idők sajátosságaiból folyólag az államfői jogosítványok jelentős részének gyakorlását is felölelte. Ebben a díszes pozícióban Zsedényi Béla nemcsak széleskörű közjogi és politikai elméleti képzettségéről tett tanúságot, hanem nagyszerű vezetőképességéről és tapintatáról is. Hárszabályok teljes hiányában úgy vezette a nemzetgyűlés tanácskozásait, hogy az elnöki vezetéssel és intézkedésekkel szemben soha a legkisebb kifogás sem hangzott el, s a tárgyalások parlamentáris szintje sem szenvedett csorbát. Zsedényi Béla ebben a magas pozíciójában fényesen beváltotta karunk hozzá fűzött reményeit, s igazolta azt, amit 17 év előtt magántanári képesítésével kapcsolatban egyik bírálója a következőkben állapított meg: „Zsedényi Béla nemcsak elméletileg képzett jogász, hanem elsősorban magyar közjogász, akiben a magyar közjogi felfogás elevenen él... Fejtegetései nem egy kívülről hidegen teoretizáló közjogásznak fejtegetései, hanem ezekben a fejtegetésekben az a magyar jogalkotó géniusz visszhangzik, amelyből az ő egész érzés- és gondolatvilága kibontakozik, s amely nemzeti közszellemnek ő is egyik atomja.” Mi, akik Zsedényi Bélának kiváló tudományos képességeit közel két évtized előtt felismertük és elismertük, örömmel látjuk akkori megállapításaink igazolását, miért is tisztelettel indítványozzuk, hogy karunk tegyen javaslatot a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnál, hogy Zsedényi Béla c. rk. tanárunkat az egyetemi rendes tanári címmel kitüntetni méltóztassék.

3. Szoros kapcsolat fűzi továbbá karunkhoz CSEKEY ISTVÁN szegedi egyetemi ny. r. tanárt, aki az 1945-46. tanév kezdete óta nálunk helyettesíti a magyar közigazgatási és pénzügyi jog akadémizált tanárát²⁶ s aki atyai ágon a Pécs közelében fekvő Zengővárkonyból származván²⁷, már gyermek kora óta a legmelegebben ragaszkodik Baranya földjéhez.

Csekey István tudományos értékét karunk nagy elismeréssel állapította meg és méltányolta már akkor, amikor közigazgatási és pénzügyi jogi tanszékének betöltésével kapcsolatban 1927-ben őt egyhangúlag első helyen jelölte (aequo loco Dambrowszky Imrével) nyitott ajtót törnénk be, ha most megismételnénk azokat a megállapításokat, amiket karunk 1927. december 21-i üléséből a vallás- és közoktatásügyi miniszter elé terjesztett.

Azóta csaknem két évtized fáradhatatlan és tudományos eredményekben gazdag munkássága öregbítette Csekey István tudományos tekintélyét. Vaskos kötet kellene ahhoz, hogy az ő rendkívül széleskörű tudományos munkásságát ismertessük és megfelelően méltassuk. Itt meg kell elégednünk azzal, hogy Csekeynek könyvalakban megjelent félszáz dolgozatát - mindegyik tartalmának rövidre fogott ismertetésével - mellékletként csatoljuk s el kell tekintenünk attól is, hogy előkelő belföldi és külföldi szaklapokban és folyóiratokban megjelent cikkeinek akárcsak a címeit is felsoroljuk. De erre nincs is szükség. Csekey Istvánnak a neve ugyanis nemcsak az ország határain belül, de azokon kívül is, a közjogtudomány európai művelői előtt általában igen előnyösen közismert.

Már egyetemi hallgató korában, majd pedig külföldi ösztöndíjasként Laband²⁸, Jellinek²⁹, Fleiner³⁰, Gierke³¹, Anschütz³² és Kohler³³ professzorok tanítványa volt s szemináriumokban végzett a vezető professzor által elismert tudományos munkát. Szemináriumi dolgozatai már akkor előkelő német szakfolyóiratok hasábjain láttak napvilágot.

23 éves korában (1912-ben) már a közigazgatási és később a pénzügyi jog tanára a kecskeméti jogakadémián. Azóta évről-évre termékeny tanulmányutakat tett Európának tudományszaka szempontjából jelentős csaknem valamennyi államában s részben állami ösztöndíjjal, részben hivatalos küldetésben komoly kutatómunkát végzett sok külföldi könyv- és levéltárban. 1918-ban a budapesti egyetem a magyar közjogból magántanárává habilitálta. 1923-ban a tartui (dorpati) észt egyetem meghívta a közigazgatási jog ny. r. tanárává, s 8 éven át előbb német, majd észt nyelven

²⁶ A magyar közigazgatási és pénzügyi jog akadémizált tanára *Esztérgár Lajos*, korábbi pécsi polgármester volt, aki ellen akkoriban népbírósági eljárást folytattak le.

²⁷ *Csekey István* édesapja, *Csekey István* (1860–1911) református lelkész, Zengővárkonyban született, ahol az édesapja, *Csekey István* (1824–1909) évtizedeken keresztül református lelkészként működött.

²⁸ *Paul Laband* (1838–1918) – államjogász, alkotmányjogász a strassburgi egyetem professzora.

²⁹ *Georg Jellinek* (1851–1911) – államjogász, a bécsi, majd heidelbergi egyetem professzora.

³⁰ *Fritz Fleiner* (1867–1937) – államjogász, a baseli, majd a tübingeni, illetve a heidelbergi egyetem professzora.

³¹ *Otto von Gierke* (1841–1921) – jogtörténész, magánjogász, a berlini egyetem professzora.

³² *Gerhard Anschütz* (1867–1948) – államjogász, alkotmányjogász, a tübingeni, majd a heidelbergi, illetve a berlini egyetem professzora.

³³ *Josef Kohler* (1849–1919) – magánjogász, komparatista, a würzburgi, majd a berlini egyetem professzora.

adott elő s megszervezte a Tartui Magyar Tudományos Intézetet, amelynek kiadványai az ő szerkesztésében észt, német és francia nyelven jelentek meg. 1931-ben a szegedi egyetemen a politikai, 1940-ben a kolozsvárin a magyar közjogi tanszéket foglalta el.

Igen előkelő bel- és külföldi tudományos intézetek választották őt tagjaik sorába s halmozták el elismerésekkel; továbbá számos bel- és külföldi kitüntetés és érdemrend bizonyítja munkásságának mind hazai, mind nemzetközi értékelését. 1932-ben a tartui egyetem *honoris causa* doktorává avatta. Német, francia és észt nyelven megjelent tudományos munkái hírlapi cikkei és előadásai ismertté tették nevét az egész tudományos világ szakköreiben, de az angol, olasz és skandináv tudományos irodalom termékeinek eredetiben való tanulmányozására is kellő nyelvi készséggel rendelkezik.

Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy külföldi kapcsolatai és tudományos szereplése nem szakították őt el attól a magyar talajtól, amelybe mélyen bocsátotta le gyökereit. Európai látóköre és tudományos tájékozottsága csak eszköz volt neki ahhoz, hogy a magyar nemzet közjogi gondolatvilágának hűséges tolmácsaképpen fejlessze tovább nagy elődök munkásságának eredményeit s ezeknek a nagyvilág tudományos areopágia előtt való ismertetésével szerezzen nagybecsülést a magyarság közjogi génuszának.

Csekey István most 57 éves. Tudományos munkabírási és munkaképességének zenitjén van, s a hazai közjogtudomány még sokat vár tőle. Nemrég jelent meg - németül is - *Magyarország alkotmánya* című kötete, amely a magyar alkotmányjognak összefoglaló, rendszeres kézikönyve. Szinte felbecsülhetetlen szakmája szempontjából az a nagyszabású munkája, amely *Bibliographia Juris Publici Hungarici* címmel már teljesen elkészült s ki is volt szedve 20 ívnyi terjedelemben. Élete gyűjtőmunkájának eredményeképpen e kötetben állította össze a magyar alkotmányjog könyvészetét Werbőczytól napjainkig, tömördek hasznos és jól tájékoztató utalással. Valóságos nemzeti veszteség, hogy ennek a nagyszabású forrásmunkának kész szedése a nagy magyar katasztrófának áldozatul esett, de remélnünk kell, hogy a kéznél levő korrektúrákban fennmaradt nagy tudományos érték nem vész el, s az illetékesek megértésével és támogatásával kezébe kerül a magyar közjogtudomány iránt érdeklődőknek, mint alapvető és nélkülözhetetlen forrásmunka.

4. Ugyancsak nagy elismeréssel kell megemlékeznünk BÖLÖNY JÓZSEFRŐL, egyetemünk érdemes c. rk. tanáráról, aki Budapesten folytat ügyvédi gyakorlatot. Amikor jog- és államtudományi karunk őt a magyar közjogból magántanárra képesítette 1938-ban, majd amikor 1941. évi június 17-i X. rendes ülésében őt egyhangúlag az egyetemi rk. tanári címmel való kitüntetésre fölterjesztette, behatóan lett ismertette karunk előtt Bölöny tudományos egyénisége s kiterjedt tudományos munkássága, amiben azóta sem állott be szünet vagy ernyedés. Az 1942. és 1943. években *Magyar közjog* címmel jelent meg összefoglaló rendszeres munkája összesen 560 lapnyi terjedelemben. Szaklapokban és folyóiratokban szakmájának részletkérdéseit erős judiciummal 1941- és 1942-ben *A magyar közjog időszerű kérdései* címmel két kötetben összegyűjtve kerültek újabb kiadásra 450 lapnyi terjedelemben.

Bölöny József egyébként karunknak páratlanul szorgalmas, aktív magántanára, aki 1944-ig félévenként hirdetett karunkon érdekes speciálkollégiumokat, vállalva a gyakori leutazás egyre

súlyosbodó anyagi és fizikai terheit. Még azt is készséggel vállalta, hogy karunk szociális tanfolyamán tartson előadásokat s a visszatért délvidékiek egy részére rendezett nemzetismereti tanfolyamon is nagy lelkiismeretséggel tartott előadásokat és végezte a sok kollokvium kivételének fáradságos munkáját.

Bölony Józsefnek tudományos kvalitásai, nagy munkabírása és szorgalma kétségkívül előkelő helyet biztosítanak közjogászaink sorában s mind a közjogtudomány, mind az egyetemi oktatás érdeke kívánatosná teszi, hogy ez az élte delén levő tudósunk egyetemi tanszékhez jusson. Tekintettel arra, hogy jelenleg több közjogi tanszék van üresedésben, erősen remélhetjük, hogy ez meg is fog történni.

IV. Közjogászaink negyedik csoportjába a magyar közjog tudományának azokat a munkásait soroljuk, akik vagy csak mellékesen, alkalomszerűen és nagy időközökben jelentkeznek egy-egy közjogi dolgozattal, vagy ahhoz az ifjabb közjogász-nemzedékhez tartoznak, amely tagjainak eddigi munkássága komoly ígéretet jelent a jövő szempontjából. Megemlítendőnek tartjuk a következőket:

1. TIHANYI LAJOS budapesti ügyvéd főbb művei a következők: *A magyar országgyűlés újonczmeggzavazási joga.* (Bp. 1907, 70 l.) - *Bosznia-Herczegovinát érintő viszonyaink jogi természete.* (Bp. 1912. 21 l.) - *A magyar országgyűlés költségvetési joga és a delegációk.* (Bp. 1914. 86 l.) Ezek a szép készületségről tanúskodó dolgozatok azonban folytatás nélkül maradtak élénk sajnálatára azoknak, akik a sokat ígérő kezdet után gazdag folytatást reméltek.

2. THEWREWK-PALLAGHY ATTILA honvédelmi minisztériumi miniszteri tanácsos néhány kisebb dolgozattal gazdagította alkotmányjogi irodalmunkat. Közülük a jelentékenyebbek: *Legújabb közjogi törvényhozásunk.* (Bp., 1925. 15 l.) A hatvanhetes kiegészítés. (Pécs, 1927. 25 l.) - *A nőági trónöröklés joga Magyarországon.* (Bp., 1928. 16 l.)

3. GOLTNER DÉNES szegedi egyetemi m. tanár, a közellátási minisztériumban beosztott budapesti ítélőtáblai bírósági elnök, szépen indult tudományos munkássága értékes folytatást enged remélni, s vele, mint az újabb nemzedék kiforrott tehetségével kell számolnunk. Első munkái a választási rendszer és a választási bíráskodás sok visszasságot mutató szabályozása körül forognak: *A választási rendszer és eljárás befolyása az országgyűlési képviselőválasztások érvényességére.* (Szeged 1938. 69 l.) - Habilitációnális főműve: *A képviselőválasztások érvényessége feletti bíráskodás alapkérdései.* (Szeged 1937. 303 l.) E tanulmányában különösen hasznos munkát végzett a szerző a választási bíráskodás alapkérdéseinek módszeres tisztázásával. Széles elméleti alapozás, a vonatkozó irodalom alapos ismerete és felhasználása és a tételes joganyag összehasonlító feldolgozása jellemzik. - Ugyane tárgy körbe vág még a szerzőnek két kisebb dolgozata: *Jogvédelmi rendelkezések a választójogi törvényjavaslatban.* (Szeged, 1938. 46 l.) és *Közjogok bírói védelme.* (Bp., 1937. 20 l.) Egyéb jelentékenyebb dolgozatai: *Alkotmány - alkotmányismeret - alkotmányvédelem.* (Szeged, 1938. 9 l.) - *A közigazgatási bíráskodás helyzete és jövője a nemzetközi jogfejlődésben.* (Bp. 1941. 25 l.)

4. MIKÓ IMRE volt országgyűlési képviselő, kolozsvári ügyvédnek a nemzetiségi kérdés tárgykörében mozgó munkássága keltett megérdemelt figyelmet: *Nemzetiségi jog és nemzetiségi politika.* (Kolozsvár, 1944. 551 l.) - *A magyar államnyelv kérdése a magyar országgyűlés előtt.* (Kolozsvár 1942. 35 l.) - Egyéb tárgyú dolgozatai: *Kormányzó és kormányzóhelyettes.* (Kolozsvár 1942. 12 l.) *A kormányzóhelyettesi intézmény.* (Kolozsvár, 1942. 43 l.) - A kormányzóhelyettesi intézmény. (Kolozsvár, 1942. 43 l.) - *A törvényhozási összeférhetetlenség* (Kolozsvár, 1942. 20 l.)

5. FEKETEKÚTHY (MANKOVICS) LÁSZLÓ, a budapesti egyetemen a magyar közjog magántanára, jogügyigazgatósági titkár, kinek az alábbi két kis tanulmánya szép reményekre jogosít: *A törvények alkotmányyszerűsége.* (Bp., 1937. 68 l.) - *A miniszterek államjogi felelősségének a tartalma.* (Bp., 1937. l.)

E seregszemle alapján tisztelettel indítványozzuk, hogy a kar hívja meg CSEKEY ISTVÁNT, a szegedi egyetemen a magyar közjog ny. r. tanárát egyetemünk megüresedett közjogi tanszékére. Az előrebocsátottak után javaslatunk további indoklásra nem szorul.

Pécs, 1946. évi február hó 10-én.

Dr. Molnár Kálmán
a magyar közjog ny. r. tanára”

Felhasznált irodalom és források

- ÁDÁM Antal: Csekey István professzor úrhoz fűződő emlékeimből. In: LIPTÁK József (szerk.): Emlékezés Csekey István pécsi jogászprofesszorra. Budapest – Pécs 2015, 9–13.
- BOTTONI, Stefano: Népszolgálat, túlélés, kollaboráció. Mikó Imre és a román állambiztonság, 1948–1971. In: BÁRDI Nándor – FILEP Tamás Gábor – LŐRINCZ I. József (szerk.): Népszolgálat. A közösségi elkötelezettség alakváltozatai a magyar kisebbségek történetében. Pozsony 2015, 187–231.
- Csekey István levele Szekfű Gyulának. Tartu, 1927. november 13. OSZK Kézirattár. Fond 7. Magyar Szemle Társaság. 299/1.
- ELTE Levéltár 7. a. 1. Állam- és Jogtudományi Kar. A Kari Tanács jegyzőkönyvei. 44. kötet. Az 1945. augusztus 1-i VIII. rendes ülés jegyzőkönyve. (910/1945–46. d. sz.)
- ELTE Levéltár 7. a. 1. Állam- és Jogtudományi Kar. A Kari Tanács jegyzőkönyvei. 16. kötet. Az 1916. június 19-i VIII. folytatolagos rendes ülés jegyzőkönyve
- FÁBIÁN Ernő: Bevezetés. In: FÁBIÁN Ernő (szerk.): Balogh Artúr: Jogállam és kisebbség. Bukarest – Kolozsvár 1997, 5–58.
- IVANCSICS Imre: Közigazgatási Jogi Tanszék. In: ÁDÁM Antal (szerk.): A pécsi jogi kar 90 éve. Pécs 2013, 157–158. Jelentése Dr. Molnár Kálmán egyetemi ny. r. tanárnak Dr. Zsedényi Béla habilitacionális kérelme tárgyában Pécs, 1928. május 24. 9-10. Becsatolva az 1928. június 21-i X. rendes ülése jegyzőkönyvéhez.
- JUSZTINGER János: Csekey István. In: KAJTÁR István (szerk.): Pécsi jogászprofesszorok emlékezete (1923–2008). Antológia. Pécs 2008, 23–35.
- KOI Gyula: Egyed István élete és munkái. Államtudományi Műhelytanulmányok 2016/12. sz. 1–13.
- KOVÁCS I. Gábor (szerkesztette és írta): Kun József. In: Sárosptak erőterében. A tiszáninneri származású református egyetemi tanárok életrajzi adattára és életútleírása. Budapest 2016, 211–220.
- MTA Könyvtára Kézirattára, Ms 2413/54.

- Pécsi Egyetemi Levéltár. VIII. 101. A Magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem (Pécs) iratai. Jog- és Államtudományi Kar iratai, Kari ülési jegyzőkönyvek. Az 1924. május 24-i VIII. rendes ülés jegyzőkönyve.
- Pécsi Egyetemi Levéltár. VIII. 101. A Magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem (Pécs) iratai. Jog- és Államtudományi Kar iratai, Kari ülési jegyzőkönyvek. Az 1945. december 22-i V. rendkívüli ülés jegyzőkönyve.
- Requiescant in pace. Mérleg, 2000/4. sz. 380–381.
- RUSZOLY József: Csekey István és a magyar alkotmány. Jogtörténeti Szemle 2003/3. sz. 37–46.
- SCHWEITZER Gábor: „A katedra üggye nem áll rosszul”, avagy Eckhart Ferenc alkotmány- és jogtörténeti tanszékre kerülésének története (1927–1929). In: RÁCZ Lajos (szerk.): Jurisprudentia splendidissima. Tanulmányok Nagyné Szegvári Katalin tiszteletére. Budapest 2010, 205–222.
- SCHWEITZER Gábor: „A tisztességes jogtanár” Molnár Kálmán pályaképe”. Budapest 2018
- STIPTA István: Zsedényi Béla alkotmányjogi nézetei. In: CSIKI Tamás (szerk.): Tanulmányok Zsedényi Béla születésének 100. évfordulója tiszteletére. Miskolc 1995, 17–23.
- SZILÁGYI-WINDT László: Az újpesti zsidóság története. Tel-Aviv 1975
- TAKÁCS Imre: Polner Ödön és a közjogi dogmatizmus. Tudománytörténeti tanulmány. Különlenyomat. In: Acta Facultatis Politico-Iuridicae Universitatis Scientiarum Budapestiensis de Rolando Eötvös nominat. Tomus I. Fasciculus I. Szeged 1959, 53–79.
- VARGA Norbert – P. SZABÓ Béla: Barabási Kun József (1875–1946). In: „Ernyedetlen szorgalommal...” A Debreceni Tudományegyetem Jogászprofesszorai (1914–1949). Szerk.: P. SZABÓ Béla. Debrecen 2014, 319–342.
- Pécsi Egyetemi Levéltár. VIII. 101. A Magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem (Pécs) iratai. Jog- és Államtudományi Kar iratai, Kari ülési jegyzőkönyvek. Az 1928. június 25-i XI. rendes ülés jegyzőkönyve.
- Pécsi Egyetemi Levéltár. VIII. 101. A Magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem (Pécs) iratai. Jog- és Államtudományi Kar iratai, Kari ülési jegyzőkönyvek. Az 1937. április 22-i VIII. rendes ülés jegyzőkönyve.
- Pécsi Egyetemi Levéltár. VIII. 101. A Magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem (Pécs) iratai. Jog- és Államtudományi Kar iratai, Kari ülési jegyzőkönyvek. Az 1938. június 21-i X. rendes ülés jegyzőkönyve.
- Pécsi Egyetemi Levéltár. VIII. 101. A Magyar királyi Erzsébet Tudományegyetem (Pécs) iratai. Jog- és Államtudományi Kar iratai, Kari ülési jegyzőkönyvek. Az 1946. július 6-i VIII. rendes ülés jegyzőkönyve.
- Véleményes jelentése Dr. Molnár Kálmán egyetemi ny. r. tanárnak a magyar közjogból magántanári képesítést kérő Bölöny József Dr. ügyvéd irodalmi munkásságáról. Pécs, 1937. december 8. 10-11. Becsatolva a tanári kar 1938. június 21-i X. rendes ülésének jegyzőkönyvéhez.